

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Er ref: Ku2018/00773/KO
Vår ref: Laura Mendez Edkvist, verksamhetsledare på Översättarcentrum
Lars Ahlström, ordförande, Översättarcentrum

Stockholm, 2018-08-29

Betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23)

Yttrande

Översättarcentrum (ÖC) avger härmed sitt remissvar på den konstnärspolitiska utredningens betänkande *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23) och vill lämna följande synpunkter. Översättarcentrums synpunkter relaterar i huvudsak till frågor som berör centrumbildningar generellt och litteratur/översättning i synnerhet.

Allmänt om Konstnär – oavsett villkor?

Översättarcentrum är en av de mindre centrumbildningarna med cirka 350 medlemmar, som är litterära översättare. Utredningen och dess förslag är mycket välkomna för föreningens medlemmar. Det är tydligt att det handlar om en gedigen kartläggning över de villkor som konstnärligt yrkesverksamma lever under. En översyn av detta slag har inte gjorts på cirka 20 år. Utredningen visar tydligt behovet av reformer och ekonomiska satsningar på de verksamma översättarna, författarna och konstnärerna.

8.7 Länkar mellan konstnärer och arbetsmarknaden (8.7.2)

ÖC instämmer i beskrivningen av centrumbildningarna som en viktig och ovärderlig länk mellan uppdragsgivare och översättare/konstnärer.

9 Utredningens bedömningar och förslag

9.2.4 Måluppfyllelse

ÖC instämmer i att ersättnings- och stödsystemen måste moderniseras och uppdateras för att passa till exempel så kallade kombinatörer. Urholkningen av konstnärspolitiken bör stoppas och åtgärder sättas in för att komma ikapp marknaden och för att förbättra översättarnas villkor idag.

9.3.6 Fortbildning för konstnärer

ÖC är en av få instanser utanför den akademiska världen som erbjuder fortbildning för översättarna. Detta finansieras enbart genom projektbidrag utanför Kulturrådets bidrag, vilket försvårar kontinuiteten och kompetenssäkringen. Därför välkomnas betänkandets reformer på området.

9.4 Stärkt arbetsmarknad för konstnärer

ÖC instämmer i analysen och betonar vikten av att kulturpolitiken skapar bättre villkor för översättarna att kunna leva på sitt arbete och sitt konstnärskap. För att stärka översättarnas förutsättningar på den digitala marknaden behövs statliga åtgärder för att säkra inkomstkällan.

9.4.5 Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

ÖC vill slå ett slag för den del av översättargärningen som inte består i konkret översättning, och som ingen idag riktigt vill finansiera. Det kan handla om exempelvis löpande bevakning och värdering av intressant nyutgivning på främmande språk och provöversättning av enskilda verk eller delar av verk. I takt med att förlagen i allt mindre utsträckning håller sig med redaktörer som behärskar fler främmande språk än engelska är översättarna härvidlag en intressant resurs. Redan idag existerar möjligheten att söka stöd för provöversättningar och/eller göra studieresor utomlands. Medlen för att finansiera detta är emellertid begränsade och uppdelade på flera olika källor. Det vore därför önskvärt om stödet för denna typ av aktiviteter kunde sammanföras, förslagsvis med koppling till en residensverksamhet av det slag som beskrivits i samband med diskussionen om ett litteraturhus i Stockholm och som även finns inom ramen för exempelvis de residensverksamheter som idag finansieras av utrikesdepartementet, utbildningsdepartementet och kulturdepartementet. Sådana insatser kan ge förutsättningar för konstnärskap att växa och utvecklas, vilket bör beaktas i beredningen av ärendet.

9.4.7 Konstens behov av mellanhänder

ÖC ställer sig försiktigt positivt till försöksverksamheten med att lansera en allians för upphovsmän, då vi inte har haft möjlighet till att analysera konsekvenserna av en sådan för våra medlemmar. Däremot anser vi att betänkandets förslag om ett tillskott på 10 miljoner kronor till centrumbildningarna är mycket välkommet – trots att det borde vara minst det dubbla med tanke på att en ökning av anslagen till centrumbildningarna inte skett på över tio år.

9.6.4 Upphovsrätten

För att stärka översättarnas förutsättningar på arbetsmarknaden och deras ställning samt förhindra risken för obalans under förhandlingar är det ytterst viktigt att gällande bestämmelser och lagar stärks till upphovspersonernas fördel.

9.8 Konstnärernas sociala trygghet

Konstnärerna är illa ute när det gäller pensioner. Den föreslagna utredningen, som ska titta

på hur man utformar ett tjänstepensionsliknande system för konstnärerna – som inte är anställda, och därför inte omfattas av kollektivavtal och således saknar tjänstepension – ligger i tiden.

ÖC välkomnar förslagen till en utveckling av de upphovsrättsliga regelverken samt SGI-reformen. Översättarna är redan idag utsatta för prispress från uppdragsgivarna. Att deras levnadsvillkor försämrats är mot denna bakgrund inte underligt. För att råda bot på detta krävs insatser på flera olika plan, vilket föreslås i betänkandet och det är något som ÖC stödjer.

För Översättarcentrum

Laura Mendez Edkvist
verksamhetsledare

Lars Ahlström
ordförande

Översättarcentrum
Södermannagatan 38
116 40 Stockholm
tlf 08 556 048 40